

Радько Антон Ігорович

студент 1-го курсу, спеціальність «Політологія»

науковий керівник: доктор історичних наук, професор

Вегеш Микола Миколайович

ПОЛІТИЧНА МЕНТАЛЬНІСТЬ ГРОМАДЯН РФ ЯК ДЖЕРЕЛО ЕСКАЛАЦІЇ КОНФЛІКТІВ

З 2014-го року в Українській Державі виникла потреба в ґрунтовному аналізі військової агресії Російської Федерації, аби продумати найбільш вигідну магістраль здобуття перемоги. Загальновідомо ще з доби перших військових концептуалістів, що кожна війна має як політичну мету свого існування, так і соціо-культурне підґрунтя власної ескалації – джерела для продовження, розвитку військової, політичної агресії на певний об'єкт [1, с. 222].

Тою самою соціокультурною основою є ментальність – сукупність соціально-психологічних настанов, автоматизмів та навичок свідомості, які формують способи бачення світу та уявлення людей, що належать до тої або іншої культурної спільноти [2, с. 615]. А в розпалюванні конфліктів, логічно, відіграє ключову роль політична ментальність його учасників – комплекс первинних психологічних і політикокультурних наративів особи, яка має сталу політичну свідомість, що набула їх протягом цілісного процесу своєї політичної соціалізації в певній державі, суспільстві тощо.

І тому важливо зрозуміти істинний характер політичної ментальності громадян РФ з їхніми установками з метою визначення якнайкращої стратегії боротьби з цим агресором.

Зрозуміти характер політичної ментальності громадян у певній державі автор статті пропонує за наступною структурою:

1. Система наративів – первинних думок, установок індивіда про свою роль, значення в системі відносин у своєму суспільстві, де він веде свою життєдіяльність, бере участь у загальнополітичних подіях

2. Когнітивне сприйняття дійсності – формат роботи політичної свідомості особи з прищепленими до неї наративами. Може мати за класичним підходом такі різновиди, як активний (критика, переосмислення, зміни, підтримка), пасивний (прийняття, змирення тощо), негативний (заперечення, заперечення з переходом в активний формат).

3. Психо-емотивна картина світу індивіда – результат сприйняття політично свідомої особи за допомогою своїх сенсорних систем організму, особливо структурою, станом, темпераментом нервової системи навколишнього світу крізь джерела контакту з політичними елементами суспільства: технологічні комунікації, засоби й характер спілкування, простори для соціалізації тощо.

Тому з означеної схеми виходить така ментальна карта середньостатистичного учасника політичних подій – громадянина РФ, згідно з соціологічними опитуваннями, аналізом соціально-економічного, культурного-етичного просторів розвитку:

➤ У громадян нинішньої РФ зараз домінує система наративів, спродукована з історичної філософії традицій росіян як етносу, поширена й пролонгована одержавленим сектором ЗМІ, так званий «русський мир». Його сутність автор пропонує простежити в кількох ключових наративах: 1) Росія єдина велика й безсмертна батьківщина для народностей від Байкалу до Карпат, що оберігає їх від кривавих «націоналістичних угруповань», які мають бути винищені, бо вони начебто сіяють чвари в родині «единой и необъятной»; 2) Наша життєва мета – усунути внутрішнього й зовнішнього ворогів, підготовлених ворожим до «мирного» поширення російської цивілізації Західним світом, головою зброєю якого є НАТО. У цій справі «мета виправдовує засоби»; 3) Усі російськомовні є співвітчизниками, котрі мають бути всі під лоном «священної» всеросійської влади.

➤ Більшість соціологічних досліджень, що не мають стосунку до державного ресурсу, засвідчують, що суспільна маса РФ надає перевагу пасивному сприйняттю дійсності без бажання активно втручатися в нинішній стан справ за власною ініціативою, особливо коли це

стосується порушення офіційного курсу діяльності публічного апарату, який зловживає можливостями легального примусу у вигляді широких повноважень і відсутності цілісної системи стримувань і противаг. Активна позиція когнітивного сприйняття в справах, корисних «самодержавній» еліті, забезпечується насадженням наративів і погрозами з боку вищеописаних каральних органів.

➤ Психологічно зумовлені емоційні реакції російського пересічного мешканця на політично значущі події, особливо які вимагають його активної участі та підтримки, можливо просто простежити за допомогою контент-аналізу великої кількості медіапродукції (пости, відео, реакції) в облікових записах соціальних мереж РФ і міжнародного користування. Результати такого скоріше за все засвідчать те, що громадяни РФ відмежовують від суто політичних подій, які викликають у них негативну реакцію та закономірне роздратування, але водночас вони доєднуються до загальнонародних акцій з оптимістичним налаштуванням будь-якого змісту та характеру, які стосуються найчастіше експансії зовнішніх об'єктів «руського мира», підтримуваної державною владою з її пропагандою. Це надає пересічній російській політичній психіці відмежування від суто негативних явищ свого внутрішнього устрою життя та надає стимуляції, почуття могутності над «непросвітленими» етносами, що треба повернути до «істинної» віри. Це, логічно, сприяє агресивному й дратівливому сприйняттю політичної дійсності з прагненням компенсувати неспроможність безпечної участі у внутрішніх справах Батьківщини захоплення й паразитування на чужих прикордонних територіях.

Отже, політична ментальність громадян РФ за використанням підходів, запропонованих автором, можна схарактеризувати як психологічно пасивну, яка здатна до обмеженої суспільно-політичної активності здебільшого агресивної за застосування державного примусу, що обґрунтовується результатом розвитку історичного осмислення буття – системою наративів «руський мир», що надає можливість відчувати пересічній російській психіці своє домінування та зверхність над прикордонними «непросвітленими» народностями, незважаючи на дедалі гірші результати діяльності в галузі внутрішньої політики через антидемократичний і паразитичний на соціальній сфері устрій. Такий ментальний код мешканців РФ укотре доводить, що саме їхнє соціальне буття є ключовою причиною, чинником ескалації конфліктів у низці країн Східної Європи та Кавказу, а не просто бажання російського військово-політичного апарату в обмеженому колі еліти розширити свою сферу впливу.

Список використаних джерел

1. Зеленько Г. І. Ескалація. *Політологічний словник*: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / За ред. М. Ф. Головатого та О. В. Антонюка. Київ: МАУП, 2005. С. 222.
2. Галушко К. Ю. Ментальність, менталітет. *Енциклопедія історії України*: У 10 т. Т. 6: Ла-Мі / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ : Наукова думка, 2009. С. 615–616.